

Güvenle
Büyü
Türkiye

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KAMU HASTANELERİNDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMA REHBERİ

**T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama Rehberi

Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama Rehberi
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan bu rehberdeki hususlar tavsiye niteliğindedir.

Yayına Hazırlayan

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü

Strateji, Tanıtım ve Organizasyon Daire Başkanlığı

T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
Emek Mahallesi, 17. Cadde No:13-06520 Çankaya/ANKARA
Telefon: 0 312 296 60 00 Faks: 0 312 215 50 28 www.isggm.gov.tr
T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Kasım 2020
(Revizyon: Mart 2024)

İçindekiler

ÖNSÖZ	4
Hastanelerde İSG Yapılanması	5
İşveren ve İşveren Vekili	6
Yönetimin İSG Taahhüdü	7
İSG Yönetim Birimi	8
İSG Kurulu	9
İSG Profesyonelleri	12
Beş Adımda Hastaneler Ne Yapmalı	13

Önsöz

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 30/6/2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Söz konusu Kanuna ilişkin maddeler 1/1/2013 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olup Kanunun yalnızca "İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri" başlıklı 6 ncı maddesi ile "İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Desteklenmesi" başlıklı 7 nci maddesinin bazı kamu kurumları ile 50'den az çalışanı olan az tehlikeli işyerleri açısından kademeli olarak yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

İlgili maddeler gereğince 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu mülga 81 maddesi kapsamında çalışanlar hariç kamu kurumları ile 50'den az çalışanı bulunan az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve gerekli olması durumunda diğer sağlık personeli görevlendirme yükümlülüğü 31/12/2024 tarihinde başlayacaktır.

Kanunun en belirgin özelliklerinden birisi kamu ve özel sektör ayrımı olmaksızın tüm işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yükümlülüklerinin uygulanması zorunluluğudur. Ülkemizde yaklaşık dört milyon çalışanın istihdam edildiği kamu kurum ve kuruluşlarında iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin eksiksiz olarak yürütülmesi, özel veya kamu ayrımı olmaksızın tüm işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanması açısından büyük önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda; İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün internet sayfasında yayınlanan "Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulama Rehberi" esas alınarak hazırlanan bu rehberde, kamu hastanelerinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının uygulanmasına ilişkin bilgiler ve örnekler yer almaktadır.

Kamu hastanelerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları konusunda karşılaştıkları güçlüklerle yönelik tarafımıza ilettiği geri bildirimler, ilgili taraflar ile yapılan görüşmeler ve uygulamaya yönelik saha talepleri hazırlık çalışmalarında temel girdi olarak ele alınmıştır.

Bu rehber; kamu hastanelerinde başta iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarında görev alan çalışanlar ile işveren ve işveren vekillerine, mevzuat hükümlerinin pratik olarak uygulamasının nasıl yapılacağı ile kuruluşlara en uygun çözümlerin seçilmesi konusunda yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

1. Hastanelerde İş Sağlığı ve Güvenliği Yapılanması

Hastaneler; Anayasanın 56 ncı maddesinde yer alan "*Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, iş birliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.*" hükmü uyarınca kurulmuştur. Kamu eliyle yürütülen Sağlık Bakanlığına ve üniversitelere bağlı hastaneler olduğu gibi özel kişi kuruluş ve vakıf/derneklere ait hastanelerde bulunmaktadır. İşbu rehberde belirtilen hususlar iş ve işlemleri kamu kurum ve kuruluşlarınca yürütülmekte olan hastaneleri kapsamaktadır.

Hastane yapılanmalarının her birinde farklı türde teşkilatlanma olması sebebiyle 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu uyarınca yapılacak uygulamalarda zorluklar yaşanmakta ve hastaneler arasında farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

2. İşveren ve İşveren Vekili

Bilindiği üzere; İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, gelişmiş birçok ülkedeki uygulamalara uyumlu olarak, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasını temel bir ödev olarak işverene vermiştir.

Sağlık Bakanlığı'na bağlı hastanelerde Sağlık Bakanlığı tüzel kişiliği işveren ve Bakanlığın işveren vekili ise Bakan olarak kabul edilmektedir. Ancak işverenlerce iş sağlığı ve güvenliği konusunda hastanelerde iş ve işlemleri düzenlemek ve 6331 sayılı Kanunda belirtilen filleri yerine getirmek üzere bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlenebilir. Üniversite hastaneleri ele alındığında da benzer şekilde; üniversitelerin kanunla belirlendiği üzere kendi tüzel kişilikleri olması nedeniyle üniversitelere bağlı hastanelerde üniversite tüzel kişiliği işveren ve üniversite tüzel kişiliğinin işveren vekili ise Rektör olarak kabul edilmektedir. Aynı şekilde rektörlerin iş sağlığı ve güvenliği konusunda hastanelerinde iş ve işlemleri düzenlemek ve 6331 sayılı Kanunda belirtilen filleri yerine getirmek üzere bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlemeleri mümkündür. Belirlenecek iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili hem uygulamaları yönetecek ve hayata geçirecek kadar yetki sahibi olmalı hem de gerektiğinde ilgili çalışmalara aktif katılım sağlayacak ve İSG profesyonelleri ile sürekli iletişimde olabilecek yapıda olmalıdır. Yapılan çalışmalar ve uygulama örneği değerlendirmeleri sonucunda Sağlık Bakanlığı'na ve üniversitelere bağlı hastaneler özelinde hastane başhekimisi veya başhekim yardımcısı iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili olarak belirlenebilir.

Bünyesinde birden fazla hastane barındıran kompleks yapıları sağlık kuruluşlarında ise koordinatör başhekim veya hastaneler başhekimisi ve daha sonrasında ise her bir hastanenin kendi başhekimisi veya başhekim yardımcısı iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili olarak belirlenebilecektir.

Hastanelerde, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 2 nci maddesindeki tanıma uygun şekilde asıl işveren alt işveren ilişkisi kurulan dolayısıyla uzmanlık gerektiren türden farklı hizmetleri sunmak üzere özel teşebbüs vasıtasıyla yürütülen işlerde ise o işyerinin işvereni ana sorumluluk sahibi olmakla birlikte taraflar asıl işveren alt işveren ilişkisinden doğan sorumluluğa da dikkat etmelidir.

3. Yönetimin İş Sağlığı ve Güvenliği Taahhüdü

İş sağlığı ve güvenliğinin işyerlerinde gerektiği şekilde ele alınması ve tüm çalışanlarca benimsenmesi için işverenlerin bu konuya verdikleri önemi ve desteği açıkça dile getirmeleri ana unsurlardan biridir. Bu hususu sağlamak üzere, o işyerinde iş sağlığı ve güvenliğine verilen önemi anlatan bir İSG politikası oluşturulmalı ve yönetimce bu politikanın uygulanacağı taahhüt edilmelidir.

Bu politika ve işverence verilecek taahhüt hastanelerde yapılacak tüm çalışmalarda uygulanmak üzere belirlenmeli ve tüm çalışanlara duyurulmalıdır. Belirli aralıklarla gözden geçirilen ve uygulanması kontrol edilen bu husus gerektiğinde güncellenerek sürekli ihtiyacı karşılayacak şekilde tutulmalıdır.

Yönetimin iş sağlığı ve güvenliği konusunda ortaya koyduğu bu taahhüt sayesinde çalışanlarca iş sağlığı ve güvenliği daha kolay benimsenecek, hastanelerin tüm uygulamalarında iş sağlığı ve güvenliği bir keyfiyet olmaktan uzak şekilde ana unsurlardan biri olarak ele alınacaktır.

Bununla birlikte yönetsel olarak İSG'nin ele alınması; hastane genelinde İSG yönetim sisteminin oluşmasını kolaylaştıracak, konu ile ilgili izlenecek strateji ve hedeflerin ortaya koyulması, organizasyonun oluşturulması, planlama ve stratejinin hayata geçirilmesi, uygulamanın değerlendirilmesi ve elde edilen sonuçlara göre yeni tedbirlerin alınmasını hızlandıracaktır.

Örnek; bünyesinde birden fazla hastanenin bulunduğu bir sağlık kuruluşu yapılanmasında, tüm hastanelerin koordine edildiği başhekimlik tarafından taahhüt edilen iş sağlığı ve güvenliği politikası tüm çalışma alanını kapsayacak şekilde taraflara duyurulmalıdır. Bu kapsamda faaliyette bulunmakta olan tüm hastanelerde uygulanacak bu politika aynı zamanda bu hastaneler dahilinde faaliyette olan diğer işletmeleri de (kantin vb.) kapsayacak şekilde hazırlanmalı ve uygulanması sağlanmalıdır. Böylece bu sağlık kuruluşu dahilindeki tüm işyerlerinde aynı iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları hayata geçirilecek ve başta çalışanlar olmak üzere o ortamda bulunan tüm insanlar korunmuş olacaktır.

4. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Birimi

Hastanelerde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili teknik çalışmaları planlamak, uygulamaları hayata geçirmek ve gerekli takipleri yapmak üzere bir birim kurulmalıdır. Kurulacak birimin doğrudan iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline bağlı olması ve emir ve talimatları İSG işveren vekilinden alması yönetimin gösterdiği İSG taahhüdünün yansımaları olarak oldukça önemlidir. Bu birimin hastane genelinde yapılacak tüm iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarına hem planlama hem de uygulama açısından doğrudan müdahil olması gerekmekte olup, hastanenin diğer birimlerini ilgilendiren çalışmalarda İSG işveren vekili eli ile gerekli talimatlandırma yapılması etkinliği artıracaktır.

İSG konusunda rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere bu birimde görevlendirilen personelin etik ilkeleri doğrultusunda mesleki bağımsızlıklarının sağlanması ve İSG uygulamalarının kesintisiz olarak devam ettirilebilmesi için hiyerarşik yapıda kadro olarak da iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline direkt bağlı olmaları önemlidir.

Gerek yapılacak risk değerlendirmesi çalışmalarında hastane birimlerinde mevcut tehlike ve risklerin dolayısı ile muhtemel eksikliklerin tespit edilmesi gerekse de iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili tedbirlerin yerine getirilmesinde diğer hastane birimleri ile görev ve yetki çakışmasının önlenmesi için İSG ile ilgili görev yapan birim personelinin diğer birimler ile dikey hiyerarşik yapıda yer almaması faydalı olacaktır. Özellikle bu birimde yönetici veya karar verici pozisyonda çalışan personel konusunda bu bağımsızlığın sağlanması oldukça önemlidir.

5. İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 22 nci maddesi gereğince 50'den fazla çalışanı olan ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı işyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulunun (İSG Kurulu) kurulması gerekmekte olup bu kurulların oluşumları, görev, yetki ve sorumlulukları, kurul üyelerinin eğitimleri ve benzeri hususlar "*İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik*"te yer almaktadır.

Bahsi geçen yönetmeliğin 6 ncı maddesinde kurulun işveren ya da işveren vekilinin başkanlığında ve kurul üyesi vasfına sahip kişilerce işyeri tehlike sınıfına göre belirlenen periyotlarda toplanması gerektiği ifade edilmektedir.

Aynı maddede iş sağlığı ve güvenliği kurullarının yedi kişiden oluşacağı belirtilmektedir.

- 1) İşveren veya işveren vekili - *Hastane bünyesinde tek bir kurul kurulması durumunda kurum yapısına göre işveren ya da İSG işveren vekilinin kurula başkanlık etmesi uygun olacaktır.*
- 2) İş güvenliği uzmanı,
- 3) İşyeri hekimi,
- 4) İnsan kaynakları, personel, sosyal işler veya idari ve mali işleri yürütmekle görevli bir kişi,
- 5) Bulunması halinde sivil savunma uzmanı,
- 6) Bulunması halinde formen, ustabaşı veya usta,
- 7) Çalışan temsilcisi, işyerinde birden çok çalışan temsilcisi olması halinde baş temsilci.

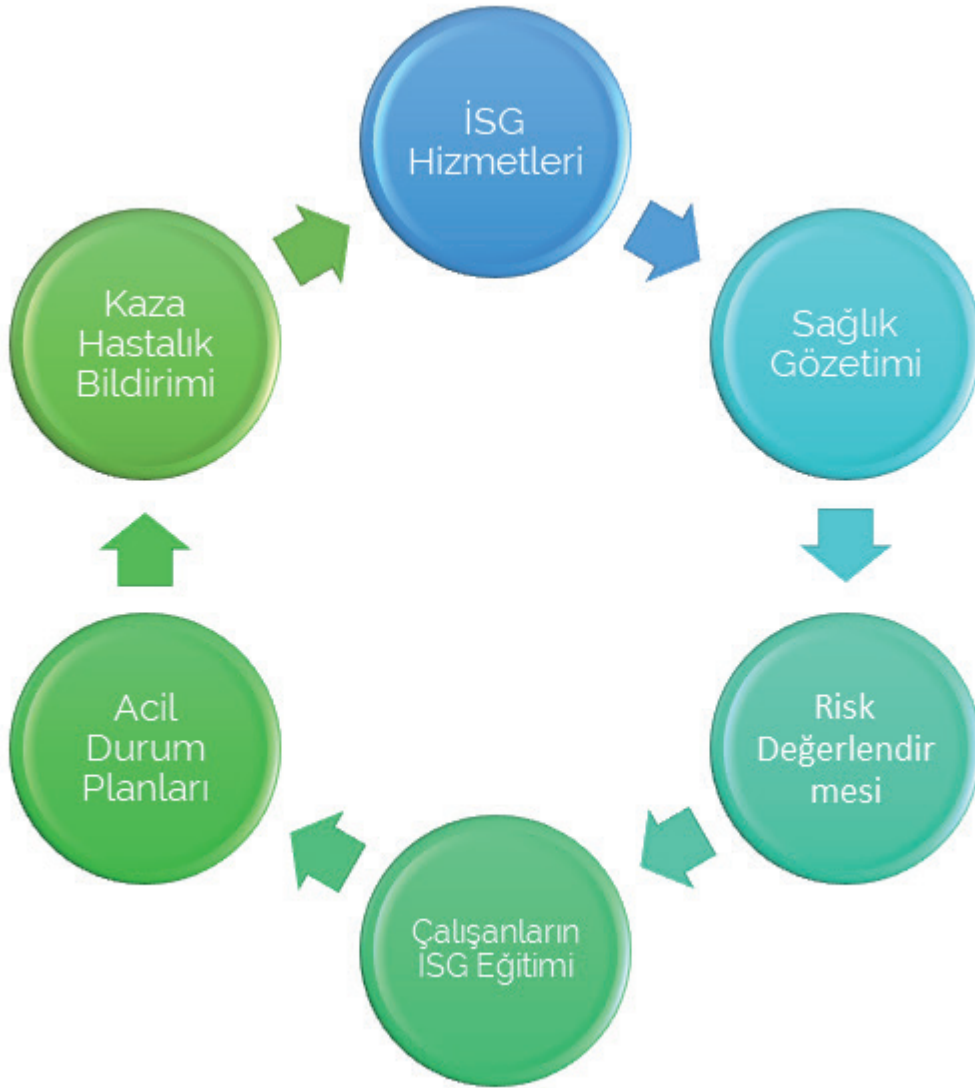
Ülkemizde hastaneler sundukları sağlık hizmetleri açısından; çalışan sayıları, hizmet binaları ve kabiliyetleri gibi birçok açıdan farklı bir yapılanma içinde yer almakta olup İSG Kurulu kurulması ve kurulun işlevinin devam ettirilmesinde hastanelerde birbirinden farklı uygulamalarla karşılaşmaktadır. Bu durumda çalışmaların verimli ve hızlı bir şekilde ilerlemesi gerektiği de göz önünde bulundurularak yerleşke bazlı ya da faaliyet bazlı olarak kurul yapılanmasına gidilebilmektedir.

Örnek; aynı kampüs yerleşkesinde yaklaşık 750 çalışan, 7 ana hizmet birimi ile faaliyetlerini sürdüren bir hastane olduğunu varsayalım. Kampüs dışında farklı bir yerleşkede ise hastanenin bir semt polikliniği olduğunu ve burada da 57 kişinin çalıştığını düşünelim. Yine aynı hastanede farklı hizmetleri yürütmek adına özel teşebbüse bağlı çalışanların bulunduğu ve 62 çalışanı bulunan uzmanlık gerektiren türden işleri icra eden bir şirketinin faaliyette bulunduğunu düşünelim. Bu durumda çalışmaların daha efektif ve uygulanabilir olması maksadıyla hastanenin kendi inisiyatifi doğrultusunda 7 ana hizmet biriminin yer aldığı hizmet kampüsünde bir tane, farklı yerleşkede yer alan semt polikliniği bünyesinde bir tane İSG kurulu oluşturulabilir. Özel teşebbüs bünyesinde oluşturulması zorunlu olan kurul ile toplamda 3 ayrı İSG kurulu kurularak çalışmalar devam ettirilebilir. Ana hizmet kampüsünde kurulacak olan İSG kuruluna ayrıca temsilci olarak farklı kampüste yer alan semt polikliniğinden bir personel ile özel teşebbüs şirketi personelinin de katılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. İSG kurullarında alınan kararların irdelenmesi ve uygulamada aksaklık yaşanmaması için yılda 2 defadan az olmamak üzere de başhekim ya da başhakim yardımcısı başkanlığında İSG Koordinasyon Kurulunun toplanması koordinasyonun sağlanması açısından oldukça önemlidir.

Birden fazla hastanenin olduğu kompleks sağlık kuruluşu yapılanmalarında ise hastanelerin kurul çalışmaları bakımından çalışan sayıları da göz önüne alınarak ayrı ayrı değerlendirilmeleri de mümkündür.

Örnek; bünyesinde 6 ayrı hastanenin ve her hastanede 200'den fazla çalışanın bulunduğu bir yapı olduğunu varsayalım. Bu yapının koordine edildiği idarede de 70 çalışanı olduğu, aynı zamanda tüm birimlere hizmetler veren ve çalışma alanının tamamı üzerinde görev yapmakta olan 100 personelin daha bulunduğunu düşünelim. Bu yapıda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili işlemlerin etkinliğinin artırılması için ayrı ayrı her hastanede birer İSG kurulunun kurulması aynı zamanda idare personeli de dahil tüm çalışma alanında görev alan diğer personelin değerlendirmeye alındığı bir kurulun oluşturulması mümkün olacaktır. Aynı zamanda bu yedi kurulun koordinasyonunun sağlanması için yılda 2 defadan az olmamak üzere de başhekim ya da başhekim yardımcısı başkanlığında İSG Koordinasyon Kurulunun toplanması oldukça önemlidir.

Hastane bünyesinde iş sağlığı ve güvenliği kurulları ile ilgili yapılacak çalışmalarda, kurul kurulma düzenlemesi hangi kistasa göre yapılırsa yapılsın tüm çalışanların göz önüne alındığından emin olunması önemlidir. Hastaneye bağlı çalışan tüm birimler ve tüm çalışanlar İSG ile ilgili yapılan tüm düzenlemelerde ele alınmalı ve çalışmalar bu minvalde devam etmelidir.

İSG Uygulama detayları için Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi'ni aşağıdaki linkten indirebilirsiniz.

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/9469/kamudaisgrehberi.pdf>

6. İş Sağlığı ve Güvenliği Profesyonelleri

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 113 üncü maddesi gereğince kamu kurum ve kuruluşlarında hizmet alımı yoluyla çalışan sürekli işçiler kadrolu işçi pozisyonlarına atanmışlardır.

Aynı Kararnamenin 83 üncü maddesinde ise kadro ya da sürekli işçi pozisyonuna geçirilen işçilerin kadroya geçmeden önceki işkolları korunarak yeni pozisyonlarına atanmaları gerektiği ifade edilmektedir.

Kararname sonrası birçok kamu kurum ve kuruluşunda kayıtlı olan işyeri sicil numaralarında artış meydana gelmiştir. İSG profesyonellerinin iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini verimli bir şekilde uygulamaları açısından çalışma alanları, faaliyet türleri özelinde İSG profesyonellerinin görevlendirilmesi ve onaylı defterin bu şekilde değerlendirilmesi uygun olacaktır. Bir başka deyişle hastane bünyesinde birden fazla sicil numarası olsa dahi yapılacak İSG profesyoneli görevlendirmelerinde de İSG kurulu oluşturulurken değerlendirmeye alınan yerleşke bazlı ya da faaliyet bazlı yaklaşım göz önünde bulundurulabilir. Onaylı defter de bu yaklaşıma uygun olarak oluşturulabilir.

İSG hizmetlerinin sunumunda temel anlayışın tüm çalışanların kapsanması olduğu unutulmadan, etkinliği ve verimliliği artıracak şekilde, yasal hükümler dahilinde kalınarak görevlendirmelerin yapılması yerinde olacaktır.

Örnek; aynı kampüs yerleşkesinde yaklaşık 250 çalışan, 5 ana hizmet birimi ve 5 işyeri sicil numarası ile faaliyetlerini sürdüren bir hastane olduğunu varsayalım. Kampüs dışında farklı bir yerleşkede ise hastaneye bağlı ayrı bir işyeri sicil numarasına sahip bir semt polikliniği olduğunu ve burada da 57 kişinin çalıştığını düşünelim.

Bu durumda İSG KATİP' te kayıtlı iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimlerinin ana hizmet kampüsü içinde aynı işveren ve aynı yönetim altında olan aynı amaca hizmet eden 5 farklı işyeri tek onaylı defter üzerinden çalışma alanları belirlenerek faaliyetlerini sürdürebilirler. Diğer hizmet birimi için ise ayrı bir defter oluşturularak hizmetlerin sunulması sağlanabilir. Onaylı defter ile ilgili yapılan değerlendirmelerde tehlike sınıfları göz önünde bulundurulmalıdır.

7. Beş Adımda Hastaneler Ne Yapmalı ?

Güvenle
Büyü
Türkiye

**T.C. AİLE, ÇALIŞMA VE
SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türkiye Cumhuriyeti Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
Adres: Emek Mahallesi 17. Cadde No: 13 Pk: 06520 Emek / ANKARA
Telefon: 0 312 296 67 67 - 0 312 296 73 67 - 0 312 296 78 10
Faks: 0 312 296 18 77